

Tina Jugović,¹ Mateja Gojkošek,² Jasmina Šuler Galos,³

¹Filozofska fakulteta, Ljubljana; Šlezijška univerza, Katowice

²Univerza v Lodžu, Lodž

³Filozofska fakulteta, Ljubljana; Univerza v Varšavi, Varšava

UDK 378.18(438):811.163.6'243(049.5)

Študij slovenščine na Poljskem z vidika študentov

Spletna anketa, na katero so odgovarjali študenti, ki se učijo slovenščino na Univerzah v Katovicah, Lodžu in Varšavi, je pokazala, da imajo študenti na splošno dobro mnenje o Sloveniji in Slovencih, njihov odnos do študija je pozitiven, vendar tudi kritičen. Želijo si predvsem več ur lektorata slovenščine, v višjih letnikih pa tudi več prevajanja. Večina pogreša več študijskih predmetov, ki bi bili povezani s Slovenijo. Anketiranci so opozarjali na težave z dostopom do slovarjev, učbenikov in knjig ter na nezadovoljivo tehnično opremljenost učilnic.

anketa, univerza, lektorat, prevajanje, konverzacija

An online questionnaire answered by students of Slovene language in Łódź, Katowice, and Warsaw, showed that, in general, they have a positive opinion of Slovenia and the Slovenes, and that their attitude towards the study is critical yet positive. Students wish primarily for more hours of applied language courses and, particularly in the senior years, more translation exercises. Most would also like to see more subjects connected to Slovenia. The respondents noted problems with access to dictionaries, textbooks and other literature, as well as the lack of technical equipment in lecture halls.

survey, university, applied language study, translation, speaking skills

1 Cilj raziskave

Osnovna ideja tega skupnega prispevka je odgovoriti na vprašanje, kako študenti vidijo delo, ki ga opravljamo kot lektorice slovenščine na poljskih univerzah. Če delo na lektoratu opazujemo samo s stališča enega udeleženca učnega procesa, se lahko slika hitro izkrivi. Po eni strani namreč lektorji oblikujemo svoje zahteve in pričakovanja, študenti pa se nanje odzivajo, po drugi strani pa se moramo tudi lektorji sproti odzivati na potrebe in pričakovanja študentov. Prvi del procesa razmeroma učinkovito nadzorujemo, ne poznamo pa dovolj dobro njegovega drugega, enako pomembnega dela, zato smo prosile slušatelje lektoratov slovenskega jezika s treh poljskih univerz, univerze v Katovicah, Lodžu in Varšavi, da izpolnijo spletno anketo, s katero smo želele preveriti kakovost študija slovenščine na teh univerzah.

Zanimala nas je splošna slika, ki bi lahko postala izhodišče za natančnejše raziskave ali pripravo celostnega okvira za poučevanje slovenskega jezika na Poljskem, kjer je slovenščina prisotna na šestih univerzah,¹ na treh izmed njih tudi kot samostojni študij.

2 Podatki o lektoratih

2.1 Univerze v Lodžu, Filološka fakulteta, Katedra za južno slavistiko

Začetki slovenistike na Univerzi v Lodžu segajo v študijsko leto 1995/1996, ko je bila v okviru Katedre za zgodovino poljskega jezika in slovanske filologije ustanovljena Enota za slovansko

¹ Poleg omenjenih še Jagelonska univerza v Krakovu, Univerza v Gdansk in Tehnično-humanistična akademija v Bielsko-Biali.

filologijo. Leta 1999 je nastala Katedra za slovansko filologijo, ki se je leta 2005 preimenovala v Katedro za južno slavistiko. V okviru slavistike lahko študenti že od začetka poleg srbsčine in bolgarščine študirajo tudi slovenščino. Ob tem je slovenščina tudi izbirni lektorat za študente drugih študijskih smeri. Šest študentov pa je doseglo naziv doktorja znanosti s področja slovenistike.

Slovenski jezik so doslej poučevali trije lektorji: Aleksander Križ (1997–2009), Janja Vollmaier Lubej (2009–2011), trenutno pa je lektorica Mateja Gojkošek (2011–2014). Poleg lektorjev vodijo slovenistične predmete še poljski učitelji, in sicer slovensko književnost in kulturo predavata prof. dr. hab. Zdzisław Darasz in dr. Anetta Buras-Marciniak, jezikoslovne predmete pa vodijo prof. dr. hab. Bożena Ostromecka-Frączak, dr. Agnieszka Zatorska in dr. Katarzyna Bednarska. Lani se je upokojil dolgoletni učitelj slovenskega jezika prof. dr. Władysław Kryzia.

Na Univerzi v Lodžu poteka študij slovenščine na 1., 2. in 3. bolonjski stopnji. Slovenščino lahko študenti študirajo kot jezik A ali B, je pa tudi izbirni predmet za študente drugih študijskih smeri. Na vseh programih (slovenščina kot jezik A in kot jezik B) ter vseh stopnjah (1., 2. in 3. bolonjska stopnja) študira letos skupaj 90 študentov slovenščine.

2.2 Univerza v Varšavi, Fakulteta za polonistiko, Oddelek za zahodno in južno slavistiko

Slovenistika je na Univerzi v Varšavi samostojna smer od leta 1993, vendar je vpis v prvi letnik mogoč samo vsako tretje leto. Slovenščina je v zadnjih dveh letnikih (zadnje štiri semestre) tudi obvezni izbirni predmet za študente drugih smeri Oddelka za zahodno in južno slavistiko. Trenutno študira slovenistiko 17 študentov, lektorat B pa obiskuje 8 študentov.

Poleg lektorice Jasmine Šuler Galos trenutno vodijo slovenistične predmete še trije poljski učitelji: prof. dr. Zdzisław Darasz v tem študijskem letu predava predmete Poljaki v kulturi Slovencev, Hrvatov in Srbov, Sodobna slovenska književnost ter Paraliterarni žanri v slovenski književnosti, Aleksandra Grąbkowska predmet Zgodovina Slovenije, Marta Cmiel-Bażant pa predmet Umetnostna zgodovina Slovenije.

2.3 Šlezajska univerza v Katovicah, Filološka fakulteta, Inštitut za slovansko filologijo

V študijskem letu 2013/2014 Inštitut za slovansko filologijo obeležuje častljivo 40-letnico ustanovitve. Za prvo slovenistiko na Poljskem (od leta 1991) gre zahvala predvsem Pretnarjevemu nagrajencu, prof. dr. Emilu Tokarzu. K znanstvenemu in pedagoškemu razvoju šlezajske slovenistike pa so prispevali tudi prof. dr. Bożena Pikala-Tokarz, prof. dr. Zdzisław Darasz, prof. dr. Władysław Kryzia, doc. dr. Vladimir Nartnik, dr. Tone Pretnar, dr. Agnieszka Będkowska-Kopczyk, dr. Joanna Pszczoła ter dr. Monika Gawlak.

Študij slovenščine (kot tudi bolgarščine, hrvaščine, srbsčine, makedonščine, češčine in slovaščine) poteka na 1., 2. in 3. bolonjski stopnji. Opozoriti je treba, da vpisi na izbrane filologije ne potekajo vsako leto; slovenistične skupine na 1. stopnji se odpirajo načeloma vsako 2. ali 3. študijsko leto. Poleg praktičnega pouka jezika študenti pridobivajo znanje s področja literature, jezikoslovja, prevajalstva, kulturne in naravne dediščine, zgodovine ter medkulturne komunikacije. Sluša telji slovenščine so tudi študenti drugih slavističnih smeri, ki se slovenščino lahko začnejo

učiti v 3. semestru (izbirno, kot drugi tuji jezik), na drugostopenjskem študiju pa jo lahko izberejo tudi kot študijsko smer.

Struktura praktičnega pouka prvega jezika se pomembno razlikuje od varšavske in loške slovenistike; na šlezijski slovenistiki je praktični pouk sestavljen iz posameznih enot oz. t. i. modulov: fonetika in pravopis, razumevanje in interpretacija besedila, slovnica, konverzacija, pisno izražanje ter prevajanje (ki ga poučuje poljski učitelj). Vsaka učna ura obsega le en modul. Število ur posameznih modulov je določeno v predmetniku, npr. slušatelji zaključnega letnika magistrskega študija imajo praktične vaje le iz konverzacije in prevajanja (ne pa tudi npr. slovnice). Lektorji se zaradi predpisanega obsega posameznih dejavnosti težje prilagajajo potrebam študentov, tudi na izbiri tematskih sklopov imajo omejen vpliv. Od študijskega leta 2011/2012 lektorske vaje iz slovenskega jezika vodi Tina Jugović, ki je zaposlena na Univerzi v Ljubljani. Slovenistične predmete vodijo tudi prof. dr. Božena Pikala-Tokarz, dr. Monika Gawlak, dr. Maja Jasińska ter mag. Joanna Ciešlar.

3 Vsebina raziskave

Spletna anketa, ki so jo študenti reševali od 19. do 28. februarja 2014, je vsebovala 36 vprašanj, večinoma izbirnega tipa in ocenjevalne lestvice.² Vprašanja v (1) prvem sklopu so se nanašala na organizacijo študijskega procesa. Zanimalo nas je, kako dolgo in kako poglobljeno se študenti učijo slovenščino ter kakšno je mesto slovenščine med drugimi, predvsem slovanskimi jeziki. (2) V drugem sklopu vprašanj smo poskusile vsaj okvirno določiti profil študenta slovenščine. (3) Ključni je bil tretji del ankete, v katerem smo prosile študente za mnenje o vsebini in načinu vodenja lektoratov (učne vsebine lektoratov vnaprej določa samo šlezijška slovenistika). (4) Vprašanja v četrtem delu ankete so se nanašala na odnos študentov do Slovenije in Slovencev. Odgovorov na ta vprašanja zaradi omejene dolžine prispevka žal nismo mogle vključiti. (5) V zaključnem delu smo anketirance prosile, naj opišejo svoje izkušnje, vtise in spomine, ki jih vežejo na Slovenijo in Slovence.

3.1 Organizacija lektoratov

V anketi je sodelovalo 80 študentov, od katerih jih je 30 študij že zaključilo. Največ anketirancev (je) študira(lo) v Lodžu (32), sledili sta Varšava (26) in Katovice (22).

Izmed petdesetih anketirancev, ki trenutno še študirajo, jih 37 študira slovenistiko, pri čemer je v Lodžu slovenistični študij zastavljen širše slavistično, drugi pa se učijo slovenskega jezika v okviru študija drugih slovanskih jezikov oziroma drugega slovanskega jezika. Podatek je pomemben, saj vsebuje tudi informacije o intenzivnosti in trajanju učnih ur slovenščine ter drugih slovenističnih predmetov.

Glede na to, kako dolgo se učijo slovenščino, lahko anketirance razdelimo na dve večji skupini: (1) Študentom druge stopnje slovenistike lahko, kar zadeva intenzivnost učenja slovenščine, prištejemo tudi tiste, ki so študij že zaključili, saj so se na anketo odzvali predvsem tisti, ki so se slovenščino učili vsaj do druge bolonjske stopnje, torej tri leta, večina (80 %) pa je imela lektorat slovenščine vseh pet let. Poleg njih je trenutno na študiju 2. stopnje še enajst študentov, trije pa se učijo slovenščino šesti semester. Največ anketirancev ima izobrazbo druge stopnje (45 %),

² Anketa je v prilogi na koncu prispevka.

sledijo jim tisti, ki so zaključili 1. stopnjo (35 %), dva študenta (3 %) pa sta zaključila študij tretje stopnje. (2) V drugo skupino sodijo anketiranci, ki so se jezika šele začeli učiti in so trenutno na stopnji, nižji od B2 po standardih CEFR.³ Izmed študentov, ki trenutno študirajo, se jih 72 odstotkov uči slovenščino na stopnji A2 ali B2.

3.2 Profil študenta

3.2.1 Starost, spol, študijske smeri

Med anketiranci je bilo največ študentov starih 21 ali 22 let, prevladovala so študentke, moških je bilo 21 odstotkov. Za večino je bila slovenistika oziroma slavistika prva študijska smer, čeprav ni zanemarljiv odstotek študentov, za katere je bila to druga študijska smer, saj znaša 30 odstotkov, kar je najverjetneje povezano s tem, da je bila do študijskega leta 2012/2013 druga študijska smer na Poljskem brezplačna. Dve osebi sta poleg slovenščine študirali neslovanski jezik, trije poljščino, po dve zgodovino, politologijo, gospodarstvo in trgovino ter turizem, druge smeri pa se niso ponovile, kar najbrž pomeni, da je bila povezava prvega študija s slovenščino precej naključna, izbira druge smeri pa ni toliko poglobljala že pridobljenega znanja, kot je odpirala novo področje. Študenti, ki niso študirali slovenščine, so večinoma študirali druge slovanske jezike (82 %).

3.2.2 Vzroki za odločitev za študij slovenščine

Večina anketirancev se je za študij slovenščine odločila, ker so želeli izvedeti več o Sloveniji, njenih prebivalcih in njihovem jeziku (69 %). Pogosto so o tem odločali tudi osebni stiki s Slovenci (23 %). Razveseljivo je, da je 28 odstotkov anketirancev pritegnil zanimiv študijski program (izbirno vprašanje z več možnimi odgovori), 32 odstotkov pa možnost zaposlitve. Znanje slovenščine je predvsem nekdanjim študentom pomagalo pri sklenitvi delovnega razmerja na mestu prevajalca (10 %), telefonista na področju trženja, prodaje in anketiranja (10 %), turističnega vodnika, učitelja itn. Pri interpretaciji rezultatov je seveda treba upoštevati tudi dejstvo, da mnogi anketiranci zaposlitve niso iskali. Med tistimi, ki so študirali ali študirajo slovenščino, je bila za 67 odstotkov to prva izbira, vendar moramo ob tej razmeroma visoki številki omeniti, da 36 odstotkov vprašanih na to vprašanje ni odgovorilo.

3.3 Mnenje o organizaciji in delovanju lektoratov

Jedro ankete so bila vprašanja, ki so preverjala, s katerimi elementi študija slovenščine so študenti zadovoljni, kaj pa jih moti.

Razveseljivo je, da je kar 63 odstotkov vprašanih popolnoma zadovoljnih s potekom lektoratov slovenščine. Sicer pa so se študenti vseh treh univerz pogosto pritoževali nad opremljenostjo učilnic⁴ (16 %) ter študijskim programom (13 %). Organizacija in vsebina lektorata je motila 9 odstotkov anketirancev, odnosi med učitelji in študenti pa samo 3 odstotke. Pri odgovoru na isto vprašanje, tokrat odprtega tipa, je bilo pripomb sedem, ponovila pa se je samo ena, namreč premajhno število ur lektorata slovenščine.

³ Standardizacija poučevanja tujih jezikov: *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment* (Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje (SEJO)).

⁴ Slaba opremljenost se nanaša predvsem na pomanjkanje računalnikov, projektorjev in dostopa do interneta.

Bolj natančne informacije smo dobile v rubriki, v kateri so lahko študenti svoje nezadovoljstvo tudi utemeljili. Tu se je spet, kar enajstkrat, ponovila trditev, da je v predmetniku premalo ur slovenščine. Več ur lektorata bi si želeli študenti vseh treh fakultet.⁵ Hkrati je bila jasno izražena tudi želja, da bi se ure lektoratov specializirale, predmetnik pa prilagodil študijski smeri. Predvsem katoviškim študentom se je zdel študijski program preveč ohlapen, saj vključuje predmete, ki niso neposredno povezani s študijsko smerjo. Na lektoratih so si študenti želeli predvsem več konverzacije in vaj iz prevajanja. Dobrodošla bi bila tudi predavanja v slovenščini, ki bi poglobljala na lektoratih pridobljeno jezikovno znanje, ter več učiteljev in gostujočih učiteljev iz Slovenije. Na več mestih so se v odgovorih pojavljale tudi težave z dostopom do učbenikov, slovarjev in knjig v oddelčnih knjižnicah ter že omenjene težave z opremljenostjo učilnic. Prostorske težave in oprema učilnic so ena izmed največjih težav tudi za učitelje.

Odgovori na vprašanja z več možnimi izbirami, ki so se nanašala na vsebino lektoratov, so nam dali pomembne metodološke napotke in hkrati eno krovno informacijo: premalo je vsebin, povezanih s praktičnim učenjem slovenščine in spoznavanjem Slovenije. Tako študenti pogrešajo: slovnico, pisanje besedil, spoznavanje popkulture in alternativne kulture, predvsem pa si, kot je bilo že omenjeno, želijo več konverzacije (60 %) in prevajanja (55 %), kar pomeni, da so usmerjeni v uporabnostno učenje jezika, manj pa jih zanima znanstveni opis. Konverzacija je tista oblika dejavnosti, ki kljub na videz sproščeni zunanji obliki zahteva zelo veliko lektorskih priprav, dobro poznavanje obravnavanih tem – te so zelo različne – predvsem pa veliko časa. Na število ur pri slovenističnih predmetih nimamo večjega vpliva, lahko pa bi izdelali sistem izmenjave spletnih lektorskih gradiv za konverzacijo, predvsem za izpopolnjevalne skupine. Problema prevajanja po našem mnenju ni mogoče rešiti samo v okviru lektoratov, saj so to vaje, ki prav tako zahtevajo veliko časa, dobro poznavanje dveh jezikov, specializiranega učitelja in natančno premišljen učni načrt. Po našem mnenju bi bila edina rešitev povečanje števila vaj iz prevajanja.

Skoraj polovica anketirancev pogreša tudi splošne kulturološke vsebine, kot so spoznavanje slovenskih krajev, običajev, popkulture in podobno. Študenti si brez teh podatkov res težko oblikujejo celostno in živo podobo Slovenije. Pri reševanju te težave je spet veliko odvisno od predmetnika. Zdi se, da bi, če bi bilo ur lektorata dovolj, te vsebine lahko vključevali v lektorate približno do stopnje B2. Za bolj poglobljeno poznavanje slovenske kulture v širokem pomenu besede pa so najbrž edina rešitev samostojni semestralni ali dvosemestralni predmeti, vodeni v slovenščini, ki bi bili posvečeni izbrani slovenistični temi. Da je taka rešitev dobra, potrjuje primerjava med univerzami, saj v Varšavi,⁶ kjer so taki predmeti obvezni, manj študentov pogreša te vsebine.

Prav to lahko sklepamo iz odgovorov na nasprotno vprašanje: česa bi bilo po njihovem mnenju lahko manj. Razmeroma veliko anketirancev (16 %) meni, da ni (bilo) odveč nič. Največ študentov pa si želi manj vaj iz tvorjenja samostojnih besedil (30 %). Ne vemo, ali gre tu za neuravnoteženost

5 V Varšavi so od študijskega leta 2013/2014 zvišali število lektoratov vseh študijskih smeri v prvem in drugem letniku s šest na osem ur. V istem letu so v Katovicah študentom zaključnega letnika 2. stopnje zmanjšali število ur praktičnega pouka z lektorjem, in sicer s štirih ur na dve uri tedensko.

6 Na Univerzi v Varšavi študenti v petih letih študija poleg lektorata poslušajo še predmete: Zgodovina regije, Poljaki v kulturi Slovencev, Hrvatov in Srbov, Geografija Slovenije, Umetnostna zgodovina Slovenije, Slovenska zgodovina, Popularna kultura v Sloveniji, Opisna slovnica slovenskega jezika, Politično in družbeno življenje sodobne Slovenije, Sodobna slovenska literatura, Analiza literarnih besedil ter Paraliterarni žanri v slovenski književnosti.

med razvijanjem posameznih jezikovnih zmožnosti v lektorskem učnem načrtu ali pa je krivo dejstvo, da študenti ne marajo pisati daljših besedil. Vsekakor je za lektorice podatek pomemben, težava pa rešljiva, če univerza zaupa lektorjem in jim omogoča, da svoj program prilagajajo potrebam skupine. 15 odstotkov vprašanih meni, da je preveč vaj iz razumevanja zapisanih in posnetih besedil, 14 odstotkov pa, da se prevečkrat pojavljajo kulturološke vsebine. V drugih rubrikah nezadovoljstvo ne presega 10 odstotkov.

Naslednje vprašanje se je nanašalo na to, kaj študenti pogrešajo oziroma so pogrešali v času študija. Na prvem mestu so to dvojezični slovarji (55 %) in učbeniki, prilagojeni rojenim govorcem slovanskih jezikov, samo dva študenta s tem nista imela težav. Učbeniki so poleg tega predragi za polovico anketirancev. Več kot 20 odstotkov študentov je pogrešalo tudi informacije o aktualnih dogodkih v Sloveniji ter slovenske filme, glasbo in literaturo. Težava s slovarji je objektivna in nanjo nimamo večjega vpliva. Trenutno lahko študenti naročajo iz Slovenije le *Slovensko-poljski slovar* (Ostromęcka-Frączak, Pretnar 1996), medtem ko Vodnikovega *Poljsko-slovenskega slovarja* že več let ni mogoče kupiti nikjer.

3.4 Želene spremembe v študijskih programih

Zanimalo nas je, kakšen bi bil študijski program, če bi ga oblikovali študenti. Predvsem bi vseboval več ur lektorata.

- Vključeval bi študijske izmenjave in ekskurzije ter omogočal druge oblike neposrednega stika s Slovenci in z živo slovensko kulturo. Dobrodošli bi bili tudi različni raziskovalni projekti in terenske raziskave, morda v sodelovanju z drugimi oddelki ali nevladnimi organizacijami. Zelo dobrodošle bi bile intenzivnejše povezave s slovenskimi podjetji in organizacijami na Poljskem. Kar zadeva možnost štipendij in študentske izmenjave, je položaj veliko boljši kot pred desetimi leti. Skoraj 80 odstotkov študentov ima ali je v času študija imelo vsaj občasne stike s prebivalci Slovenije, večina je Slovenijo tudi obiskala (63 %), in sicer najpogosteje v lastni režiji ali v sklopu študijske izmenjave. Visok je tudi odstotek študentov, ki so se udeležili Seminarja slovenskega jezika, literature in kulture ali Poletne šole slovenskega jezika (36 %). Pogosto izbran in cenjen način za obisk Slovenije so tudi možnosti, ki jih dajejo mednarodni in bilateralni štipendijski programi. Najpogosteje so študenti izkoriščali štipendije, ki jih nudita program Erasmus in bilateralna pogodba o študijski izmenjavi. Velika večina je bila v Ljubljani (88 %), nekaj jih je bilo tudi v Kopru (12 %), zato najbrž vsaj delno gledajo Slovenijo skozi ljubljanska očala.

- Študenti se želijo bolj aktivno vključiti v študijski proces, imeti vpliv na oblikovanje programov, pripravo in izbiro slovenističnih prireditev, naslove svojih referatov ipd.

- Pristop k študiju bi bil, če bi o predmetniku odločali študenti, bolj pragmatičen. Ne samo da bi zagotavljal osebnostni in intelektualni razvoj, ampak bi razvijal tudi znanje in spretnosti, ki bi izboljšale konkurenčnost študentov na trgu dela. Anketiranci v tem kontekstu največkrat omenjajo prevajanje neliterarnih besedil ter konsektivno in tudi simultano prevajanje.

- Druge pripombe so se pojavljale samo po enkrat (npr. težave z urnikom) ali so bile že omejenjene v prejšnjih poglavjih (npr. več informacij o slovenski kulturi in politiki; poglavje 3.3).

- Štiri osebe so bile s programom, ki jih trenutno obvezuje, zadovoljne.

3.5 Podoba lektorja, pričakovanja

Četrti sklop anketnega vprašalnika naj bi prinesel informacije o tem, kaj študenti še pričakujejo od lektorjev nasploh, ne samo od lektorjev slovenščine. Prvo vprašanje tega cikla je imelo obliko ocenjevalne lestvice, pri čemer ocena 5 pomeni popolno strinjanje s trditvijo, 1 pa popolno nestrinjanje. Vseboval je trditve, za katere lektorice menimo, da so pomembne pri ustvarjanju dobrega odnosa s študenti. Ocena strinjanja je bila pri vseh odgovorih razmeroma visoka, sklepamo torej, da so pričakovanja obeh strani podobna. Vrstni red v padajočem zaporedju:

- Pomembno je, da nas lektor uči tudi o navadah in običajih ljudi iz dežele, katere jezika se učimo (povprečna ocena 4,51).
- Pomembno je, da lektor v svoje ure vključuje tudi sodobne in aktualne teme, povezane s Slovenijo in Slovenci (4,41).
- Pomembno je, da lektor skupaj s študenti pripravlja kulturne dogodke (4,25).
- Pomembno je, da se lektor pri načrtovanju ur prilagodi željam študentov (3,75).
- Pomembno je, da se lektor tudi izven časa predavanj družijo s študenti (3,66).
- Zaradi slabega lektorja bi prekinil ali zamenjal študij (3,31).

Med organizacijo različnih kulturnih in družabnih prireditev je odnos med lektorjem in študenti popolnoma drugačen kot v a priori hierarhičnem položaju v razredu. Zato nas je zanimalo, koliko študentov je sodelovalo v različnih obštudijskih dejavnostih in kaj menijo o njih. Izkazalo se je, da je na različnih slovenističnih prireditvah sodelovala več kot polovica vseh anketirancev (55 %). Med študenti, ki so sodelovali, je bilo največ tistih, ki so prevedli film (47) ali umetniško besedilo (44). Številke seveda niso brez povezave s prireditvijo Svetovni dnevi, ki jo bienalno organizira Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete v Ljubljani. Posamezni študenti so vodili ali prevajali tudi pogovore na različnih kulturnih dogodkih ali na poslovnih srečanjih. Odgovori na odprto vprašanje, ki smo ga zastavili na koncu ankete, pričajo tudi, da se prav teh dogodkov mnogi študenti najraje spominjajo.

3.6 Slovenija in študij slovenščine v očeh študentov

Zadnje vprašanje je bilo odprtega tipa. Preverjale smo, po čem se bodo študenti spominjali svojega študija slovenščine. Najlepši spomini jih vežejo na potovanja v Slovenijo in v Sloveniji sklenjena prijateljstva. Anketiranci poudarjajo, da so se med bivanjem v Sloveniji veliko naučili, čeprav so imeli na začetku težave z »ljubljanščino«. Poudarjajo tudi navezovanje trajnih stikov s Slovenci in prijetne spomine, ki jih vežejo na slovenistične kulturne prireditve, ter obiske slovenskih profesorjev, literatov in glasbenikov na Poljskem. Zanje je pomembno tudi to, da so bili odnosi med študenti ter odnosi med študenti in profesorji dobri, ozračje v razredih pa študentom prijazno. Prav tako se radi spominjajo vzdušja med lektoratom in druženja z lektorji v prostem času. Ton večine odgovorov je zelo pozitiven, študenti lektorjem pripisujejo kompetentnost, prijaznost in odprtost.

4 Sklep

Iz odgovorov anketirancev smo izluščile še mnogo podatkov, ki jih nismo vključile v članek, a so uporabni in vredni premisleka. Narejene so bile tudi analize in primerjave podatkov po posameznih

univerzah. Kljub različnim predmetnikom in raznolikosti študentov (študijska smer, stopnja, starost itn.) prihaja do minimalnih razlik med univerzami. Prav gotovo bi bila raziskava bolj natančna, če bi bila skupina anketirancev številčnejša.

Spremembe, ki jih lahko uvedemo same lektorice: svoje učne načrte bi lahko prilagodile pričakovanjem študentov tako, da bi razumele jezik bolj uporabnostno, to pomeni, da bi učne ure vsebovale veliko praktičnih in aktualnih informacij o Sloveniji, več konverzacije in prevajanja. Najti bi morale tudi način, kako spodbuditi študente, da bi bolj aktivno in samostojno izkoriščali bogate možnosti, ki jih daje internet. To bi delno rešilo tudi težave z nedostopnostjo ali slabo dostopnostjo slovarjev. Potrebujemo tudi več učbenikov ali v kakšni drugi obliki zbranega učnega gradiva, ki bi bilo prilagojeno govorcem slovanskih jezikov, še posebej gradiva za konverzacijo.

Slovenska kultura na Poljskem morda ni tako poznana, kot bi si želeli, zato je vloga lektoratov na poljskih univerzah izjemno pomembna. Študenti z različnimi kulturnimi in družabnimi prireditvami prestopajo prag univerze in se trudijo predstaviti Slovenijo širši poljski javnosti. Tudi diplomanti ohranjajo stike s Slovenijo in, kot so pokazali rezultati ankete, uporabljajo slovenščino v poslovnem okolju, s tem pa občutno prispevajo k prepoznavnosti Slovenije na Poljskem in tudi njeni konkurenčnosti na poljskem trgu.

Viri in literatura

BOŃKOWSKI, Robert, MARKIEWICZ, Dariusz, 1997: Śląska slawistyka. Emil Tokarz (ur.): *Utopia w językach, literaturach i kulturach Słowian*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. 22–42.

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik: letna poročila: <http://www.centerslo.net>

TOKARZ, Emil, 1994: Poljska slovenistika v okviru poljsko-slovenskih stikov. *Slavistična revija* 42/2–3. 393–398.

ŠTUDIJ SLOVENŠČINE NA POLJSKEM Z VIDIKA ŠTUDENTOV, anketa

Q1 Spol: moški ženski

Q2 Koliko ste stari: _____ let

Q3 Kakšna je vaša formalno dosežena izobrazba:

☐ srednja šola
☐ študij 1. stopnje (3-letni študij)
☐ študij 2. stopnje (5-letni študij)
☐ drugo:

Q3_4_text: Q3 (drugo:)

Q4 Študiram:

☐ slovenščino
☐ slavistiko
☐ drugo
☐ študij sem zaključil

Q4_3_text: Q4 (drugo:)

Q5 Slovenščino se učim: _____ semestrov

Q6 Slovenščino sem se učil v sklopu:

☐ študija slovenščine 1. stopnje
☐ študija slovenščine 2. stopnje
☐ študija slavistike
☐ drugo:

Q6_4_text: Q6 (drugo:)

Q7 Slovenščino sem se učil: _____ semestrov

**Q9 Slovenščino se učim (sem se učil)
na univerzi v:**

☐ Lodžu
☐ Katovicah
☐ Varšavi

Q10 Ali študirate oziroma ste končali še kakšno drugo študijsko smer?

☐ da
☐ ne

Q11 Katero smer še študirate oz. ste študirali? Vpišite fakulteto, študij, stopnjo, letnik (primer: Filozofska fakulteta v Ljubljani, nemščina, 1. stopnja, 2. letnik).

Q12 V času študija je slovenščina (bila):

☐ študijska smer
☐ obvezni lektorat
☐ izbirni lektorat
☐ drugo:

Q12_4_text: Q12 (drugo:)

Q13 Vaša prva (glavna) študijska smer je (bila):

Q14 Ali je bila pri vpisu na fakulteto slovenščina vaša prva izbira?

☐ da
☐ ne

Q15 Kaj vas je pritegnilo k izbiri slovenščine? Več možnih odgovorov.

☐ zanimanje za slovenščino
☐ zanimanje za Slovenijo in Slovence
☐ možnost zaposlitve
☐ zanimiv študijski program
☐ prijateljevanje/stiki s Slovenci
☐ neomejen vpis
☐ slovenščine si nisem izbral, je obvezni predmet
☐ drugo:

Q15h_text: Q15 (drugo:)

Prihodnost v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi

Q16 Kaj vas (je) pri učenju slovenščine najbolj moti(-lo)? Več možnih odgovorov.

☐ študijski program
☐ organizacija in vsebina lektorata
☐ odnosi med učitelji in študenti
☐ slaba tehnična opremljenost učilnic
☐ drugo:
☐ nič

Q16e_text: Q16 (drugo:)

Q17 Prosim, da utemeljite, zakaj so vas elementi (ki ste jih izbrali v prejšnjem vprašanju) motili?

Q18 Pri učenju slovenščine si želite več (možnih več odgovorov):

☐ slovnice
☐ vaj iz razumevanja zapisanih in posnetih besedil
☐ konverzacije
☐ pisanja različnih besedil
☐ prevajanja
☐ spoznavanja slovenske kulture, književnosti, zgodovine in umetnosti
☐ spoznavanja slovenskih krajev
☐ spoznavanja (znanih) Slovencev, običajev, vsakdana, kulinarike
☐ spoznavanja popkulture in alternativne kulture
☐ drugo:

Q18j_text: Q18 (drugo:)

Q19 Menite, da bi bilo pri učenju slovenščine lahko manj (možnih več odgovorov):

☐ slovnice
☐ vaj iz razumevanja zapisanih in posnetih besedil
☐ konverzacije
☐ pisanja različnih besedil
☐ prevajanja

☐ spoznavanja slovenske kulture, književnosti, zgodovine in umetnosti
☐ spoznavanja slovenskih krajev
☐ spoznavanja (znanih) Slovencev, običajev, vsakdana, kulinarike
☐ drugo:

Q19j_text: Q19 (drugo:)

Q20 Med študijem najbolj pogrešam/sem pogrešal (možnih več odgovorov):

☐ učbenike, prilagojene govorcem slovanskih jezikov
☐ slovarje
☐ zvrstno raznoliko gradivo
☐ slovenske filme, glasbo, literaturo
☐ ničesar ne pogrešam/nisem pogrešal

Q21 Katere težave imate pri dostopu do temeljnih priročnikov, učbenikov in drugih gradiv za učenje slovenščine (možnih več odgovorov)?

☐ pogrešam sodoben dvosmerni slovensko-poljski slovar
☐ slovensko-poljskega slovarja na Poljskem ni mogoče kupiti
☐ poljsko-slovenskega slovarja na Poljskem ni mogoče kupiti
☐ na Poljskem ni mogoče kupiti učbenikov in delovnih zvezkov za učenje slovenščine kot tujega jezika
☐ učbeniki, delovni zvezki, slovarji in drugo gradivo za učenje slovenščine so dragi
☐ pogrešam več spletnih priročnikov in slovarjev
☐ pogrešam mobilne aplikacije
☐ nimam težav

Q22 Za trenutek pomislite na vlogo naravnega govorca pri učenju kateregakoli (ne le slovenskega!) jezika. Označite, v kolikšni meri se strinjate z navedenimi trditvami na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 popolnoma se strinjam.

☐ Pomembno je, da lektor skupaj s študenti pripravlja kulturne dogodke.
☐ Zaradi slabega lektorja bi prekinil ali zamenjal študij.
☐ Pomembno je, da se lektor tudi izven časa predavanj družijo s študenti.
☐ Pomembno je, da nas lektor uči tudi o navadah in običajih ljudi iz dežele, katere jezik se učimo.
☐ Pomembno je, da se lektor pri načrtovanju ur prilagodi željam študentov.
☐ Pomembno je, da lektor v svoje ure vključuje tudi sodobne in aktualne teme, povezane s Slovenijo in Slovenci.

Q23 Naslednji sklop vprašanj se nanaša na obšolske dejavnosti. Ali ste v času študija sodelovali pri organizaciji in izvedbi dogodkov, ki promovirajo izključno slovenski jezik, kulturo, umetnost, znanost? Pomislite tudi na prevajanje, vodenje prireditev, pisanje besedil itn. Več možnih odgovorov.

☐ da
☐ ne

Q 24 Označite, pri katerih projektih ste sodelovali (možnih več odgovorov):

PREVAJANJE:

☐ prevedel sem umetnostno besedilo
☐ prevedel sem neumetnostno besedilo
☐ prevedel sem film (risanko itn.)
☐ prevajal sem (po)govor na kulturnem/umetniškem dogodku
☐ prevajal sem (po)govor na predavanjih, konferencah, poslovnih srečanjih

OBJAVE:

☐ sodeloval sem na literarnem natečaju
☐ napisal sem članek za literarno/humanistično publikacijo
☐ urejal ali objavljaj sem besedila na spletnih straneh
☐ sodeloval sem pri pripravi zbornika ali knjige

OSTALO:

☐ vodil sem kulturni/umetniški dogodek
☐ z glasbenim nastopom ali recitalom na dogodku
☐ s člankom sem nastopal na znanstveni konferenci
☐ predaval sem o Sloveniji/slovenščini/Slovencih
☐ drugo

Q24n_text: Q24 (drugo:)

Q25 Ali vam je znanje slovenščine pomagalo pri iskanju redne ali začasne zaposlitve?

☐ da
☐ ne

Q26 Slovenščina mi je pomagala pri zaposlitvi. Delal sem/delam kot:

☐ prevajalec
☐ telefonist (trženje, prodaja, anketiranje)
☐ tajnik
☐ turistični vodič
☐ drugo:

Q26n_text: Q26 (drugo:)

Q27 Ali imate/ste imeli v času študija vsaj občasne stike (osebne, prek spleta itn.) s prebivalci Slovenije?

☐ da
☐ ne

Q28 Ali ste že kdaj obiskali Slovenijo?

☐ da
☐ ne

Q29 Slovenijo sem obiskal/-a (več možnih odgovorov):

☐ v lastni režiji
☐ s turistično agencijo
☐ v sklopu študijske ekskurzije

☐ v sklopu študijske izmenjave
☐ v okviru udeležbe na Poletni jezikovni šoli ali SSJLK
☐ drugo:

Q29_text: Q29 (drugo:)

Q30 Prek katerega programa ste bili vključeni v študijsko izmenjavo (več možnih odgovorov):

☐ Erasmus
☐ bilateralna pogodba
☐ drugo:

Q30n_text: Q30 (drugo:)

Q31 V katero mesto ste potovali?

☐ Ljubljana
☐ Maribor
☐ Koper
☐ Nova Gorica
☐ drugo:

Q31_text: Q31 (drugo:)

Q32 Naslednje trditve so nanašajo na vaše mnenje o Sloveniji in Slovencih. Označite, v kolikšni meri se strinjate z navedenimi trditvami na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 popolnoma se strinjam.

☐ Slovenija je turistično privlačna država.
☐ Slovenija je ekonomsko stabilna država.
☐ Slovenija je dežela, kjer bi želel delati.
☐ Slovenija je draga država.
☐ Slovenija je čista in zelena dežela.
☐ Slovenski izdelki so kvalitetni.
☐ Slovenija je mirna dežela.
☐ Slovenija je dežela, kjer se spoštujejo red, zakon in človekove pravice.
☐ Poljaki na splošno poznajo slovensko kulturo in umetnost.

☐ Poljaki na splošno poznajo slovenske športnike.
☐ Poljaki na splošno poznajo slovenske glasbenike.
☐ Poljaki na splošno poznajo turistične znamenitosti v Sloveniji.

Q33 Kaj pa menite o Slovencih? Označite, v kolikšni meri se strinjate z navedenimi trditvami na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 5 popolnoma se strinjam.

☐ Slovenci se radi ukvarjajo s športom.
☐ Slovenci radi pijejo alkohol.
☐ Slovenci so odprti in komunikativni.
☐ Slovenci so gostoljubni.
☐ Slovenci so netolerantni (imajo predsodke proti homoseksualcem, pripadnikom drugih veroizpovedi in narodov).
☐ Slovenci so pogosto depresivni.
☐ Slovenci so delavni.
☐ Slovencem veliko pomeni vera.
☐ Slovenci so ponosni na lepote svoje dežele.
☐ Slovenci ne marajo sosednjih narodov.
☐ Slovenci dobro govorijo tuje jezike.
☐ Slovenci dobro poznajo Poljake in Poljsko.

Q34 Naštejte imena 5 znanih Slovencev ali Slovenk, ki so na vas naredili največji vtis.

1.
2.
3.
4.
5.

Q35 Kaj bi sporočili osebam, ki so vključene v pripravo in izvedbo študijskega programa?

Q36 Ob koncu vas prosimo, da nam v nekaj stavkih zapišete, po čem se boste spominjali svojega študija slovenščine. Pomislite na najbolj čudovite, nenavadne, a tudi manj prijetne trenutke.